

Norsk Fyrforening

Øvre Slottsgate 2B

0157 Oslo

Norsk Fyrforening har følgende innspill til Kultur – og likestillingsdepartementets nye strategi for kulturfriwillighet. Foreningen har valgt å komme med våre innspill i den rekkefølge som departementet har satt opp i sin invitasjon.

1. **Bred deltakelse og tilgang på kunst og kulturaktivitet i hele landet**

- Hva er de største utfordringene for at flere skal kunne delta i kulturfriwilligheten?

Tilgjengelighet til flere fyrstasjoner er en utfordring for at flere skal engasjere seg i frivillig arbeide. Strengt krav til befording til sjøs kan i flere tilfeller være til hindring for frivilligheten. Norsk Fyrforening ønsker en større fleksibilitet i det å kunne frakte frivillige til og fra fyrene, samt egne støtteordninger til transport.

Videre så er det en utfordring at Kystverket på vegne av Staten, ikke har sørget for tilstrekkelig vedlikehold på fyrstasjonene, Det betyr at mye av det frivillige arbeidet som kunne ha vært lagt ned på fyrene istedenfor må brukes på å skaffe penger til materialer mv som skal benyttes for å sette fyrbygninger i forsvarlig stand på en klima- og miljømessig måte.

- Hva slags erfaringer har lag og foreninger gjort seg under og etter koronaen?

Myndighetenes forskrifter la enkelte begrensinger på det frivillige arbeidet, men store deler av aktivitetene sommeren 2020 og 2021 kunne gå som normalt da det var lettelse i restriksjonene på grunn av lav smitte i samfunnet. Ved hvert enkelt fyr som driftes av frivillige ble det lagt stor vekt på å overholde smittevernet.

- Hva kan gjøres for å nå grupper som i mindre grad deltar og inkludere flere i aktiviteter? [...](#)

Gode støtteordninger og til rettelegging for økt frivillig deltagelse vil være av stor betydning for å nye grupper. Myndighetene må etter Norsk Fyrforenings mening bidra til å skape økt interesse for kystkultur blant yngre mennesker slik at

de velger å engasjere seg i frivillig arbeid. Frivillighet bidrar til økt sosial kontakt og skaper nye vennskap. En utfordring for kulturfrivilligheten er at alderssammensetningen er skjev i forhold til samfunnet som helhet. Det må også arbeides for at det i større grad enn i dag er like vilkår for frivilligheten fra kommune til kommune.

2. Møteplasser og tilgang på egnede kulturarenaer for aktivitet, læring og opplevelser

- Hva kjennetegner møteplasser der det er lagt til rette for læring og gode opplevelser?

Enkel tilgjengelighet til fyrene og bygningsmasse som er i forsvarlig stand er en essensiell forutsetning for at fyrstasjon skal være en egnet møteplass for læring og opplevelser. Tilgjengeliggjøring for allmennheten er en annen viktig forutsetning.

- Hva er de største utfordringene og suksessfaktorene for å sikre tilgang på egnede lokaler og kulturarenaer?

Den største utfordring sett fra Norsk Fyrforenings side er forfall av bygningsmassen og tilgjengelighet. Ved de fyrene der forholdene er blitt lagt til rette gjennom frivillig arbeid og innsats, så ser man stor interesse for å benytte fyrstasjonene. Økt tilgjengelighet og ny bruk er en suksessfaktor

- Hva slags gode eksempler finnes og hvordan kan vi lære mer av hverandre?

Fyrstasjoner som Sletnes, Songvaar og Tvistein er gode eksempler på hva man kan få til for økt tilgjengelig og ny bruk av statlig eiendom.

Økt og tettere dialog mellom det frivillige og offentlige vil bidra til større forståelse for hverandre, og vil kunne bidra til å fremme kystkulturfrivilligheten. I dag ser man, etter Norsk Fyrforenings mening, flere eksempler på uenighet mellom frivilligheten og offentlige myndigheter. Faste dialogmøter vil etter Norsk Fyrforenings mening kunne bidra til at man i felleskap drar i samme retning.

3. Samspill mellom den profesjonelle og frivillige kulturen

- Hva er erfaringene fra samarbeid og samspill mellom den profesjonelle og frivillige kulturen?

I en del tilfeller er det flere utfordringer i samarbeidet mellom Kystverket som eier og utleier og det frivillige lag/venneforening i forhold til hvem som har ansvar for hva. Det er flere eksempler der det frivillige blir «overkjørt» av den profesjonelle aktøren.

Norsk Fyrforening har i flere år samarbeidet med Kystverkmusea. Her har vi hatt en prosess for å avklare rollefordeling og former for samarbeid, noe som blant annet resulterte i samarbeidet omkring de fyrhistoriske seminarene.

Tidligere har Norsk Fyrforening også hatt et samarbeid omkring Fyrhistorisk årbok/Kystens veivisere. Kystverkmusea er en viktig aktør og samarbeidspartner

som har som samfunnsoppdrag å bistå og samarbeide både med fagetaten Kystverket, Norsk Fyrforening og de som drifter aktivitetene på de enkelte fyrene.

Norsk Fyrforening mener det også er for stor forskjell i den enkelte fylkeskommunes forhold til kulturfrivilligheten. Dette er noe som har økt etter at ansvaret for kultur- og vern ble delegert fra Riksantikvaren til den enkelte fylkeskommune. Klarere sentrale føringer vil trolig kunne bedre dette i de fylker der kulturfrivilligheten er nedprioritert.

- Hva slags gode eksempler finnes og hvordan kan en lære mer av hverandre?

Gode dialogmøter og bedre samspill mellom fylkeskommunene kan bidra til en større likebehandling av kulturfrivilligheten uavhengig hvor i landet man befinner seg vil være et viktig skritt i riktig retning.

- Hvordan kan samspillet bli enda bedre, og hva vil en oppnå med dette?
Økt forståelse mellom frivilligheten, de profesjonelle aktørene og offentlige myndigheter vil være nøkkelen til en forbedring av forståelsen av det viktige arbeidet som legges ned av tusenvis av dugnadstimer av frivillige. Det er en kjensgjerning at store deler av vår kulturarv ville ha gått tapt hvis det ikke hadde vært for ildsjeler og frivilligheten. Dette er forhold som er underspilt i debatten og norsk kulturarv.

4. Offentlige tilskuddsordninger og tiltak

- Hva er de største utfordringene med dagens ordninger og hvordan kan de bli enda bedre?

Forutsigbarhet i offentlige støttemidler er etter Norsk Fyrforenings mening en stor utfordring. Det forhold at offentlige støtteordninger kan endres på kort varsel gjennom budsjettvedtak er en stor utfordring for nasjonale organisasjoner og lokale lag og foreninger. En annen utfordring er at det offentlige ikke bidrar med midler til rehabilitering og vedlikehold – til tross for politiske vedtak om at så skal skje. Norsk Fyrforening en forpliktende forutsigbarhet vil gjøre hverdagen bedre for det frivillige.

- Hva hindrer og fremmer frivillig engasjement og hva kan gjøres for å forenkle og samordne ordninger?

Det er etter Norsk Fyrforenings mening en utfordring at de mange kulturvernorganisasjonene hører inn under støtteordninger fra forskjellige departement, som Kultur- og likestillingsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Samferdselsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. En departemental samordning er å foretrekke.

Manglende forutsigbarhet og reduserte overføringer av økonomiske ressurser fra stat, fylkeskommune og kommune hindrer i en del tilfeller frivillighet. Øremerkede støtteordninger oppfattes som et hinder for frivillige lag og organisasjoner som har virksomhet som faller utenfor støtteordningens intensjon.

Generelle og rause offentlige støtteordninger vil stimulere til økt frivillig innsats.

- Hvordan kan offentlige myndigheter få til et godt samarbeid og samspill med frivillige organisasjoner?

Norsk Fyrforening mener faste dialogmøter mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene vil bidra til økt forståelse, bedre samarbeid og samspill om felles forståelse for hverandre og de utfordringer man står overfor.

Det er et etterlatt inntrykk at idrett og barnearbeid blir prioritert, fremfor det å ta vare på og tilgjengeliggjøre vår kulturarv. Her har det offentlige en stor vei å gå etter Norsk Fyrforenings mening.

- Hvordan kan virkemidler og tiltak på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå innrettes for å bli enda bedre?

En større grad av det som kan oppfattes som rettferdig fordeling av økonomiske ressurser vil etter Norsk Fyrforenings mening gjøre ordningene bedre og mer virkningsfulle. I hverdagen er det en oppfatning av at det offentlige ikke i tilstrekkelig grad ser hvilken ressurs det frivillige er for samfunnet. Det er en oppfatning at det frivillige blir fremhevet i festtaler, men når det kommer til konkret handling blir det frivillige «glemte». Det er demotiverende og kan bidra til at mange kvier seg for å gå med i den kulturelle frivilligheten.

5. Regionale kulturfond

- Hvordan kan et regionalt kulturfond innrettes for å supplere – og ikke overlapse - ordninger som allerede finnes?

Norsk Fyrforening frykter at opprettelsen av regionale kulturfond vil gå på bekostning av dagens støtte til de nasjonale kulturvernorganisasjonene.

Grunnstøtten til organisasjonene må opprettholdes og økes.

De nasjonale organisasjonene har en meget viktig rolle å spille for å koordinere og bistå lokale lag og organisasjoner. Både før, under og etter pandemien har man sett betydningen av at det frivillige har overordnede nasjonale foreninger som Norsk Fyrforening. Mange mindre lag har hverken tid, kunnskap eller kapasitet til enhver tid ha oversikt støtteordninger som momskompensasjon og strømstøtte.

Norsk Fyrforening støtter opprettelsen av regionale kulturfond så lenge dette dreier seg om friske penger – og ikke flytting av midler fra nasjonalt nivå.

- Hvordan kan et regionalt kulturfond innrettes på en måte som minimerer de administrative byrdene?

Norsk Fyrforening tror ikke regionale kulturfond vil redusere eller minimere oppgavene til de nasjonale organisasjonene – snarere tvert imot. Oppgavene med å koordinere og bistå ved søknader vil nok heller øke på hovedorganisasjonene – da de fleste frivillige lag og organisasjoner er små og kun er basert på

frivilligheten. Det er heller ikke alle organisasjoner som har fylkeslag – og dermed vil presset på den nasjonale organisasjonen øke.

Farsund, 31. januar 2023

Henriette Marie Skjæveland

Styreleder